

ВПЛИВ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВОЇ ГРИ НА РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Васьківська Ірина

старший викладач

Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти

Могилевець Марія

здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Україна

Сюжетно-рольова гра виступає провідною діяльністю в дошкільному віці. Граючись, дошкільники у невимушеній формі відтворюють світ дорослих, засвоюють моральні норми, отримують уявлення про професійні та моральні ролі. Окрім того, сюжетно-рольову гру варто розглядати одним із найрезультативніших засобів формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку, адже діти домовляються щодо сюжету, визначають ролі, узгоджують правила та коригують спільні дії відповідно до розвитку ігрової

ситуації. Таким чином, сюжетно-рольова гра забезпечує розвиток рухових, розумових і мовленнєвих навичок [3].

Мовлення у сюжетно-рольовій грі виконує регулюючу функцію у взаємин між дітьми, що сприяє розвитку вміння добирати мовленнєві засоби відповідно до мети висловлювання, враховувати особливості співрозмовника та контекст спілкування. При цьому гра розвиває не лише діалогічне, але й монологічне мовлення [2].

Сюжетно-рольова гра також є потужним засобом розвитку мовленнєвої ініціативності. У процесі гри діти активніше включаються у спілкування, вільніше висловлюють думки, долають страх мовленнєвої помилки та проявляють більшу комунікативну активність. Особливо це важливо для дітей із мовленнєвими порушеннями, оскільки ігрова форма діяльності знижує емоційне напруження, створює позитивний психологічний фон та в цілому сприяє мовленнєвому розвитку.

Окремого значення набуває збагачення словникового запасу в ході сюжетно-рольової гри. Сюжети, пов'язані з різними сферами життя, забезпечують введення слів у реальні комунікативні контексти. Нова лексика під час гри не лише вводиться, а й багаторазово повторюється у різних ситуаціях, а це сприяє її закріпленню в активному словнику дитини та переходу у самотійне мовлення. До прикладу, у грі «Пошта» діти засвоюють поняття «лист», «адреса», «поштова скринька», «відправлення», «одержувач»; у грі «Перукарня» – «стрижка», «укладка», «ножиці», «фен», «клієнт»; у грі «Будівельники» – «кран», «цегла», «будівництво», «фундамент», «проект»; у грі «Кафе» – «меню», «замовлення», «офіціант», «столик», «рахунок». Приміром, у грі «Поліклініка» діти використовують лексику, пов'язану з медичною сферою та процесом лікування, у грі «Вокзал» або «Подорож» з'являються слова, що описують транспорт, квитки, маршрути та подорожні дії. Якщо пригадати гру «Пожежна служба», тут формується лексика, пов'язана з надзвичайними ситуаціями, викликом допомоги та діями рятувальників, під час гри «Супермаркет» діти засвоюють поняття купівлі, вибору товарів, оплати та обслуговування клієнтів, у ході гри «Школа» формується словник освітньої тематики, що включає назви навчальних предметів, процесів навчання та шкільного приладдя.

Особливо важливим є розвиток зв'язного мовлення у сюжетно-рольовій грі. Ігровий сюжет завжди має певну логіку розвитку подій, яку діти повинні підтримувати у своїх висловлюваннях. Це формує вміння будувати послідовні речення, об'єднувати їх у смислові блоки, утримувати тему висловлювання та завершувати думку [1]. Наприклад, у грі «Сім'я» дитина описує щоденні побутові події, планує діяльність членів родини та пояснює їх взаємозв'язок, у грі «Вокзал» – відтворює послідовність руху транспорту, дії пасажирів та оголошення рейсів, а граючи в «Кухню» – відтворює логічну послідовність приготування страв, коментує етапи процесу та кінцевий результат.

Сюжетно-рольова гра також сприяє формуванню комунікативної компетентності, оскільки діти здобувають навички спільної взаємодії, вміння слухати співрозмовника, реагувати на репліки, ставити запитання та

підтримувати діалог. Це допомагає подолати комунікативні бар'єри та формує готовність до активного соціального спілкування. Тож, сюжетно-рольова гра виступає ефективним засобом формування зв'язного мовлення дітей дошкільного віку, адже поєднує мовленнєвий, пізнавальний і соціальний напрями розвитку, сприяє збагаченню словникового запасу, засвоєнню граматичних умінь і становленню комунікативної компетентності.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи: навч-метод. посіб. Київ : Слово, 2012. 304 с.
2. Поліщук Т. С. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами сюжетно-рольових ігор. Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід: зб. наук. пр. за ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир, 2019. С 174–177.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.